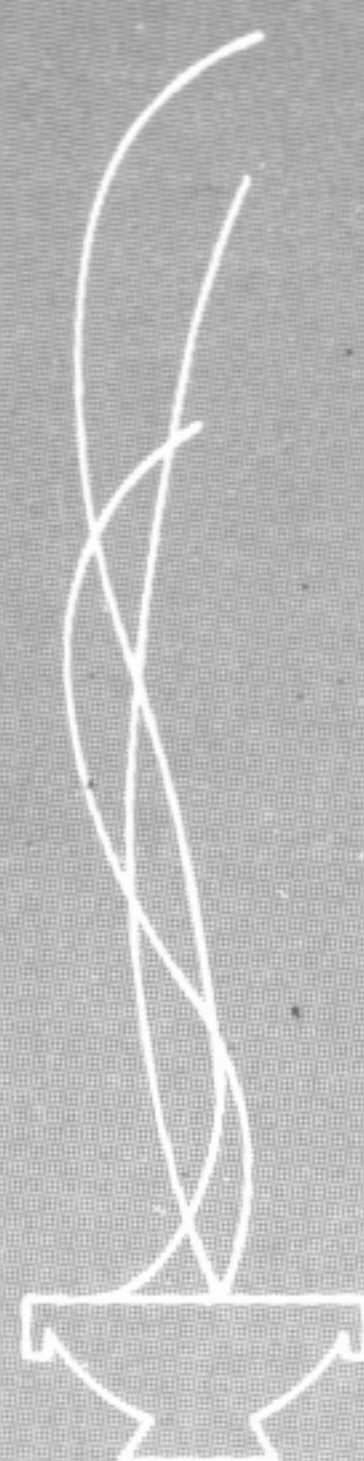

5

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

τεύχος 2ο

Απριλιος — Ιουνιος 1991

Τριμηνιαία έκδοση

του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος

«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΙΑΝΑ»

ΕΣΔΝΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών -
Νοσηλευτών Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Ε. Γουλιά
Α. Καλοκαιρινού
Β. Λανάρα
Μ. Μαλγαρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Α. Ραγιά
Μ. Στέφα
Ε. Χαραλαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο
2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Φωτοστοιχειοθεσία - Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο - Εκτύπωση

Κατεχάκη & Αδριανείου 3 - 115 25 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 67 14 371 - 67 14 340
FAX: 67 15 015

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/-ές _____ 2000 δρχ.
Σπουδάστριες/-ές _____ 1000 δρχ.
Οργανισμοί - Εταιρείες -
Βιβλιοθήκες _____ 3500 δρχ.
Εξωτερικού _____ 35 \$
Τιμή τεύχους _____ 600 δρχ.
για σπουδαστές _____ 300 δρχ.

1. Η νοσηλευτική συμμετοχή στον εορτασμό των 50 χρόνων από το έπος 1940 - 1941. Σ. Παπαμικρούλη	87
2. Η δράσις των Ελληνίδων αδελφών κατά την περίοδον του Ελληνο-ιταλικού πολέμου. Μ. Ελευθερίου-Καραϊωσηφίδου	93
3. Η μεγάλη θυσία - Μια αδελφή του ΕΕΣ θυμάται. Μ. Τσάλλη	98
4. Αναμνήσεις από τον πόλεμον του 1940 - 41. Κ. Μήτσου	111
5. Οι Ελληνίδες αδελφές στον πόλεμο του 1940 - 41. Ε. Σπηλιοπούλου-Αναστασιάδου	115
6. Από τη ζωή μου ως αδελφής του ΕΕΣ. Χ.Π. Τραϊανού	121
7. Ο πρώτος άρρωστος μας ήταν τραυματίας. Μ. Ευσταθοπούλου	124
8. Μνήμη ιερή. Χ. Κωλέττη	127
9. Εκτίμηση ποιότητας νοσηλευτικής φροντίδας. Πρόκληση για τους νοσηλευτές. Χ.Δ. Πλατή	133
10. Σεμινάριο με θέμα: Πλαίσιο μετεκπαιδευτικού προγράμματος ογκολογικής νοσηλευτικής. Μ. Μαλγαρινού	140
11. Υγεία και ανάπτυξη στη δεκαετία του 1990. Η. Nakajima	143
12. Ωραιές πρωτοβουλίες. Ε. Γουλιά	146
13. Γιατροί χωρίς σύνορα - Η «πανανθρώπινη» νοσηλευτική. Μια πρώτη ενημέρωση	149

CONTENTS

1. Nursing Contribution to the Celebration of 50 years from the Epic War 1940 - 1941. S. Papamikrouli	87
2. The activities of Greek Nurses during the Greek-Italian War. M. Eleftheriou	93
3. The great sacrifice. A Nurse remembers. M. Tsali	98
4. Memories from the 1940 - 41 war. K. Mitsou	111
5. The Greek Nurses in the war of 1940 - 41. E. Anastasiadou	115
6. From my life as a Hellenic Red Cross Nurse. Ch. Traianou	121
7. My first patient was a wounded soldier. (Student Nurse during the war). M. Efstathopoulou	124
8. Sacred Memory. Ch. Koletti	127
9. Quality assurance of Nursing care a challenge for Nurses. Ch. Plati	133
10. Concesus Conference on core Curriculum for a Post-Basic course in Cancer Nursing. M. Malgarinou	140
11. Health and Development in the 1990s. H. Nakajima	143
12. Excellent Iniciatives. E. Goulia	146
13. Medicine with out frontiers - Global Nursing	149

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ ΩΣ ΑΔΕΛΦΗΣ ΤΟΥ ΕΕΣ**Χ.Π. Τραϊανού**

Εθελόντριας Προϊσταμένης Αδελφής ΕΕΣ – Τμήματος Θεσσαλονίκης

Ήταν μια ασέληνη νύχτα, τρεις μέρες ύστερα από την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου, όταν έλαβα εντολή από την προϊσταμένη αδελφή του Σώματος Αδελφών να ετοιμαστώ, γιατί το βράδυ στις 10 θα φεύγαμε. Πού θα πηγαίναμε; Άγνωστο. Με την φλόγα στην καρδιά, ξεκινήσαμε στις 10 το βράδυ μαζί με δύο άλλες αδελφές, την Ευδοξία Καρακάση και την Γαβριλάτου, με επικεφαλής την προϊσταμένην Ανδούλα Αμπατζή. Το τραίνο ξεκίνησε αργά. Γύρω, μας έζωνε το πυκνό σκοτάδι και μέσα στο βαγόνι δεν έβλεπες τίποτα. Συσκότισις, για να μη μας αντιληφθή ο εχθρός.

Βαρεία και μεγάλη νύχτα. Στις 3 το πρωί, ο συρμός σταμάτησε. Έλαβε μήνυμα συναγερμού. Κατεβήκαμε στα ορύγματα. Η Αμπατζή σαν μάνα μας μάζευε γύρω της. Ήταν το πρώτο βάπτισμα. Μια προσευχή ανέβηκε στα χείλη μου. Ύστερα πουχία. Γυρίσαμε αδόρυβα στις δέσεις μας πολύ συγκινημένες και πιο πολύ αδελφωμένες στην κοινή μας αποστολή τη μεγάλη.

Σαν ζημέρωσε, γνωρισθήκαμε. Ήταν από τις αλησμόντες στιγμές που περνά ένας άνθρωπος. Στιγμές συγκλονιστικές. Στις πρώτες ακτίνες, ξεχώρισα μια γνωστή φυσιογνωμία που καθόταν δίπλα μου. Η αδελφή Καρακάση, μαθήτριά μου στο Β' Γυμνάσιο Θηλέων Θεσσαλονίκης.

Καθηγήτρια και μαθήτριά ανταμώθηκαν στις πιο ιερές και συγκινητικές στιγμές της ζωής τους, γιατί από κοινού θα συντόνιζαν τις προσπάθειές τους για τον αγώνα της φυλής.

Συνεχίσαμε αργά τη σιδηροδρομική μας πορεία επί δύο μέρες με τα ίδια συγκινητικά και αλησμόντα παιχνίδια του εχθρού, που τα είχαμε πια συνηδίσει. Είχαμε ηρεμήσει και τολμώ να ομολογήσω πως όλες μας με ευχαρίστηση θα δεχόμασταν το τέλος, αν ερχόταν τη στιγμή που θα εκπληρούσαμε το υπέρτατο καθήκον.

Φθάσαμε στο Αμύνταιο. Εκεί, παρουσιασθήκαμε και προσκολληθήκαμε στο Σ2 Νοσοκομείο Διακομιδής, στο οποίο αρχίατρος ήτο ο Ηλίας Λογοθέτης. Το Σ2 είχε πολλά παραρτήματα μέσα στο Αμύνταιο και στα γύρω χωριά Σωτήρα και Ξυλό Νερό.

Έχω μπροστά στα μάτια μου τις πρώτες μέρες, αν και έχουν περάσει 22 χρόνια*. Μέρες σκληρής δουλειάς. 36 ώρες πέρασαν μέσα στο χειρουργείο, δίχως να ξεκουραστή κανείς. Γιατροί, νοσοκόμοι, αδελφές, στρατιώται σε συναγερμό. Τα αυτοκίνητα αδιάκοπα κουβαλούσαν τραυματίες. Τους πολύ βαρεία και τους ελα-

* Η έκθεση αυτή γράφτηκε το 1963.

φρώς τραυματισμένους τους κρατούσαμε. Τους άλλους τους στέλναμε στα Νοσοκομεία Θεσσαλονίκης, Κοζάνης κ.λπ.

Οι μέρες κυλούσαν. Χειμώνας βαρύς έπεσε στον τόπο μας. Το κρύο του Αμυνταίου φοβερό, με τους ανέμους λες και ήταν εκεί θρονιασμένο το παλάτι του Αιόλου.

Βρισκόμασταν στο τέλος του Νοεμβρίου του 1940. Δεν με φόβιζαν ούτε με λύγιζαν ο κόπος και οι βομβαρδισμοί, που συχνά έκαμε ο εχθρός, όσες φορές ήθελε να ξεφορτωθή από το βάρος των οβίδων, που τις έρριχνε αδέσποτες όπου λάχει. Μα εκείνο το κρύο· το τρομερό, το διαπεραστικό, που πάγωνε και την αναπνοή και που κρυστάλλωνε τα δάκρυα των ματιών. Εκείνο που μούδιαζε και το μεδούλι. Εκείνο μόνο φοβήθηκα.

Ένα βράδυ άργησα στο Νοσοκομείο που βρισκόταν στο Σταδμό, γιατί είχα ένα παλληκάρι που, παρ' όλες τις προσπάθειες των ιατρών και τις δικές μου φροντίδες, δεν σώθηκε τελικά. Ήταν από τη Νεμέα. Η μοίρα του έγγραφε να ταφή στη μακεδονική γη.

Γύριζα κατάκοπη στο σπίτι και έπρεπε να διασχίσω την πλατεία που ήταν οργωμένη με ορύγματα. Περασμένα μεσάνυχτα. Ησυχία απόλυτη και σκοτεινιά. Μονάχα το άσπρο χιόνι σαν πελώριο σάβανο σκέπαζε τα πάντα. Μόνη σε αυτή την ερημιά αποτελούσα μια παραφωνία και, όπως βάδιζα, δεν ξέρω πώς βρέθηκα μέσα σε ένα βαθύ όρυγμα που είχε σκεπαστή με χιόνια. Προσπάθησα να βγω από το όρυγμα, μα ήταν αδύνατο. Ύστερα από μάταιη προσπάθεια μιας και πλέον ώρας, άρχισαν οι δυνάμεις μου να μ' εγκαταλείπουν και μια γλυκειά νάρκη, ένα μούδιασμα να απλώνεται σε όλο μου το κορμί.

Η σκέψη μου πέταξε στο σπίτι μου, στον άντρα μου. Μα στις στιγμές αυτές ορκίζομαι πως δέχθηκα με ευχαρίστηση και περηφάνεια τη μοίρα μου. Σκέφθηκα πως στο ταξίδι της νέας ζωής θα με συνώδευαν δύο γιγάντια αισθήματα. Η αγάπη της οικογενείας μου και η αγάπη της πατρίδας.

Δεν με λυπούσε καθόλου η ιδέα πως η ανάσταση του ενός, έσκαψε τον τάφο του άλλου. Με τις σκέψεις αυτές, έκλεισα τα μάτια και περίμενα το τέλος. Σε λίγο, άρχισα να χάνω τις αισθήσεις μου και άφησα τον εαυτό μου να χάνεται. Ξάφνου, μια λάμψη φώτισε τον τόπο κι αμέσως μια φωνή θυμωμένη έφθασε στα αυτιά μου. Συνήλθα. Πίεσα τον εαυτό μου να αντιδράση και άκουσα μία φωνή που έλεγε, έλεγε, όλο έλεγε. Ξεχώρισα μέσα στο λήθαργό μου μερικές λέξεις. Κατάλαβα. Ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο χάλασε εκεί κοντά και ο οδηγός που είχε κάποια αποστολή έβριζε το σαράβαλο που είχε. Τότε, με όση δύναμη είχα, άρχισα να καλώ σε βοήθεια. Κάποτε, δόξα τω Θεώ, με αντελήφθη το καλό παλληκάρι, έμαξε, με βρήκε, με βοήθησε, με έβγαλε από το όρυγμα. Είχε στο παγούρι του λίγο κονιάκ και, αφού ήπια λίγο, συνήλθα. Σώθηκα. Για ανάμνηση, του έδωσα ένα τσαρουχάκι που είχα κρεμασμένο στην κάπα μου· το porte bonheur του 1940.

Ήταν αρχές Μαρτίου του 1941, όταν φύγαμε από το Αμύνταιο και πήγαμε στη Φλώρινα. Μόλις τακτοποιηθήκαμε, υπέστημεν μεγάλη αεροπορική επιδρομή με βομβαρδισμό. Έπεσαν βόμβες στο νοσοκομείο, στην αυλή, ευτυχώς δίχως ανθρώπινα θύματα.

Ύστερα από λίγες μέρες, διαταχθήκαμε να πάμε στην Ελασσόνα. Βρισκόμαστε στο τέλος του πρώτου 15ημέρου του Μαρτίου, όταν φθάσαμε στην Ελασσόνα.

Η φάλαγγά μας αποτελούνταν από 100 και πλέον φορτηγά αυτοκίνητα με όλο το έμψυχο και άψυχο υλικό του Σ2. Κατεβήκαμε στο δρόμο και έτσι, ακουμπισμένη όπως ήμουν σε ένα πεζούλι, βλέπω να έρχεται ένας στρατιώτης και να με ρωτά:

- Η αδελφή Τραϊανού;
- Μάλιστα, του απαντώ.
- Αδελφή, ελάτε σας παρακαλώ να δήτε κάτι.

Περίεργη, τον ακολούθησα στο αυτοκίνητό του.

Πάνω από το τιμόνι κρέμονταν η εικόνα της Παναγίας και δίπλα ένα τσαρουχάκι. Μου το έδειξε και με ερώτησε:

- Το γνωρίζετε;

Ήταν το τσαρουχάκι μου, γιατί είχα χαράξει τα αρχικά μου (Χ.Τ.). Έκπληκτη και χαρούμενη, φώναξα:

- Είναι το τσαρουχάκι μου, που το έδωσα μια νύχτα για ανάμνηση της σωτηρίας μου. Είσαι εσύ, ο ίδιος.

Δάκρυσσα και ευχαρίστησα και πάλι το καλό παλληκάρι. Δεν έμαθα ποτέ το όνομά του.

Στην Ελασσόνα, προοριζόμεθα για το μέτωπο του Ολύμπου. Εδώ, έφθασαν και άλλες αδελφές: οι Τζαβέλλα Ευθυμία, Κομνηνού Πηνελόπη, Καραζιώτου Λευκή. Αναπτυχθήκαμε στην Ελασσόνα και στην Τσαρίτσανη. Πέρασε ο Μάρτιος μέσα σε βαρεία ατμόσφαιρα. Και ξαφνικά, στις 4 Απριλίου, ξέσπασε η καταιγίδα. Η Γερμανία μας κήρυξε τον πόλεμο. Η υπεροχή σε πλήθος ανθρωπίνου και πολεμικού υλικού μάς τσάκισε. Τα κορμιά μας, ναι, μα όχι τις υυχές μας. Καθημερινοί βομβαρδισμοί. Στην Ελασσόνα, τραυματίσθηκε η αδελφή Καραζιώτου. Συμπυχθήκαμε και πήραμε το δρόμο προς την Αθήνα. Σε όλη τη διαδρομή μας κυνηγούσε ο εχθρός με την αεροπορία του. Στο Αγρίνιο, είχαμε αεροπορική επιδρομή με ελαφρό τραυματισμό ενός ιατρού. Γυρίσαμε με όποιο μέσον βρήκαμε στα σπίτια μας, για να συνεχίσουμε την προσφορά μας στον τλαιπωρημένο λαό.

Στον καιρό της κατοχής, προσφέραμε τις υπηρεσίες μας σε νοσοκομεία, φυλακές, παιδικούς σταθμούς και παιδικά συσσίτια. Και τότε, όπως πάντοτε, η Ελληνίδα ερυθροσταυρίτισσα πρωτοστάτησε. Είναι και θα είναι πάντα έτοιμη να δείξει, πως στις φλέβες της σφύζει και κοχλάζει το ελληνικό αίμα και περιμένει το σύνθημα, για να απλωθή ο άγιος ενδουσιασμός που θα τον μεταφέρει παντού.